ЗЕМЕДЕЛСКИ ИНСТИТУТ
СТАРА ЗАГОРА
Вх.№ 921/23. 11. 2015

Рецензия

по конкурс за заемане на академична длъжност „Професор" по професионално направление 6.3 „Животновъдство" и научна специалност „Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването", обявен от Земеделския институт – гр. Стара Загора

Рецензент - проф. дсн Радослав Иванов Славов, катедра „Животновъдство - преживни животни и млекарство", секция „Овцевъдство и козевъдство" на Аграрен факултет при Тракийски университет – гр. Стара Загора

По обявения в ДВ бр. 63 от 18.08. 2015 г. от Земеделския институт - гр. Стара Загора, конкурс за заемане на академична длъжност „Професор" в професионално направление 6.3 „Животновъдство", по научна специалност „Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването", единствен кандидат е доц. д-р Йовка Митева Попова.

Документите по конкурса са изготвени според изискванията, а процедурите по неговото провеждане са спазени.

В качеството си на рецензент заявявам, че нямам общи публикации с кандидатката по конкурса.

Доц. д-р Йовка Попова е завършила висшето си образование в Аграрния факултет на Тракийския университет (тогава ВИЗВМ) - гр. Стара Загора през 1985 г., със специалност „Зооинженерство", с образователно-квалификационна степен „Магистър" и професионална квалификация „Зооинженер".

През 1987 г., след спечелен конкурс, е назначена като научен сътрудник в секция „Развъждане и технологии в овцевъдството". През 1997 г. успешно защитава дисертация на тема:"Влияние на размера на говедовъдните ферми, начина на отглеждане и използваната техника върху разхода на труд и ефективността на производството", за което и е присъдена образователната и научна степен „Доктор". През 2005 г. получава научното звание „Старши научен сътрудник", а през 2010 г. е преназначена на академичната длъжност „Доцент". От 2004 г. до 2009 г. доц. Попова е Ръководител на отдел „Маркетинг и трансфер на научни продукти", а от 2009 г. и в настоящия момент, е Зам. Директор на Земеделски институт – гр. Стара Загора.

Научната продукция, с която доц. д-р Йовка Попова участва в конкурса за академична длъжност „Професор" (извън тази, включена в

конкурса за „Доцент“), обхваща 68 труда (при минимално изискване 40 бр.), в т.ч. публикации в български реферирани списания – 24 бр., в международни списания – 20 бр. (при изискване от 10 бр.), в т.ч. издавани в България на английски език – 8 бр., в електронни (on line) списания – 8 бр., в чуждестранни научни списания – 2 бр.; в сборници от научни конференции у нас – общо 24 бр., в т.ч. международни – 11 бр., с международно участие – 7 бр., в национални – 1 бр. и в сборници от научни конференции в чужбина – 5 бр. Под печат са два научни труда, за които са представени служебни бележки, удостоверяващи, че същите са одобрени и приети за отпечатване.

От представените общо 68 научни труда, 50 бр. (73,52%) са публикувани на български език, 16 бр. (23,52%) – на английски език и 2 бр. (2,94%) – на български и английски език. На 12 научни труда доц. Попова е водещ автор (17,64%), на 20 труда е втори автор (29,41%) и на 36 труда е трети и следващ автор (52,95%). Не са представени самостоятелни научни трудове.

За времето след предходната си хабилитация през 2005 г. доц. д-р Йовка Попова е участвала общо в 36 научни форума, в т.ч. в чужбина – 6 участия, в международни форуми провеждани в България – 22 участия и в национални с международно участие – 8.

В материалите по конкурса доц. Попова представя 10 бр. научно-популярни статии, книги и учебни помагала, в т.ч. Развъдна и селекционна програма за породата Мутон Шароле и Развъдна и селекционна програма за синтетична популация Българска млечна овца.

Представената информация е показателна за голямата научната активност, за популяризаторската и публикационната дейност на кандидатката по тези така важни критерии.

В справката за цитиранията доц. Попова е представила 80 цитирания, от които 20 бр. са в статии, публикувани в международни издания, 11 бр. в дисертационни трудове за НС „Доктор на науките“, 1 бр. в хабилитационен труд за академична длъжност „Професор“, 9 бр. в дисертационни трудове за ОНС „Доктор“, в т.ч. 1 бр. в чужбина; 4 бр. в сборници от научни конференции, 5 бр. в монографии и книги и 30 бр. в национални издания. Общият IF от цитиранията е 2,886. Представени са в пълен текст копия от 71 цитирания.

Научноизследователската проектна дейност на доц. д-р Попова е белязана с нейното активно участие в 57 научни, научно-приложни и приложни проекти, един от които е международен. В 8 от проектите

кандидатката по конкурса е ръководител или координатор, а в останалите 49 е участник (при минимално изискване за ръководство на проекти – 5 бр. и за участник – 5 бр.). С външно финансиране са 28 бр. от проектите (при минимално изискване – 4 бр.). Разработваните под нейно ръководство и с нейно участие проекти са значими за българското животновъдство и резултатите от тях дават отговор на редица важни научни, научно-приложни и технологични въпроси. Извършена е оценка на съществуващите производствени системи в животновъдството и са разработени програми за социалноикономическо и демографско развитие на необлагородителствани райони в страната. Проучени са генетичните, биологичните, технологичните и икономическите фактори, влияещи върху определянето на развъдни цели при различни продуктивни направления селскостопански животни. Посочени са постиженията в областта на овцевъдството, интродукцията на месодайни породи овце, с оглед съхранението им като генофонд и използването им за производство на качествено агнешко и шилешко месо. Проучени са възможностите за управление на генетичните ресурси в говедовъдството и овцевъдството. – In situ и Ex situ методи за съхранение на български породи овце и говеда. Извършени са задълбочени анализи на генетичната изменчивост на популациите овце, развъждани у нас. Направени са редица препоръки за практиката, свързани с ефективното използване на генетичните ресурси за производство на качествени и безопасни храни, за усъвършенстването на производствените системи в животновъдството. Извършен е анализ на генетичната изменчивост в популациите овце, развъждани в България, направени са заключения относно генетичните и вътрешно средовите влияния върху качеството на млякото от български породи говеда, овце и кози.

Доц. д-р Попова ръководи и участва като изпълнител в редица проекти, свързани с обучение на фермери-животновъди. С разработването на проект в ЗИ-Стара Загора е създаден Център за обучение на фермери по животновъдство.

Впечатляващо е участието на доц. Попова като координатор, ключов експерт и лектор в редица проекти, финансирани по различни програми на ЕС – по програмата „Сапард“ като ключов експерт; по програма ФАР – като координатор; по проект за „Създаване на център за обучение на възрастни по животновъдство“ – като координатор, по проект на МТСП – „Обучение на фермери-животновъди“ – като координатор; по 2 проекта по мярка 111 от ПРСР – като координатор; в проект по програма „Леонардо

да Винчи“ – като координатор. Доц. Попова е участник в проект по ОПРЧР „Подкрепа за развитието на докторанти, постдокторанти, специализанти и млади учени“; в два проекта на МОН; в проекти по програмата „Сапард“ и Програма ФАР. Участва в разработването и на 12 научно-приложни проекти.

Безспорно разнообразната и голяма по обем проектна дейност на доц. Йовка Попова е оказала ползотворна роля за израстването й като учен, за нейната публикационна, научна и популяризаторска, консултантска и преподавателска дейност.

Като учен и специалист в областта на животновъдството доц. д-р Йовка Попова е член на СУБ – от 1992 г.; член на НС на ЗИ-Стара Загора – от 2005 г.; член на Централната атестационна комисия към ССА – 2010 г.; член на Атестационна комисия при ЗИ-Стара Загора – от 2006 до 2010 г.; член на „Работна група по биволовъдство и говедовъдство за разработване на добри практики за отглеждане на животни“ – 2008 г.; член на „Работна група по говедовъдство за разработване на програма за развитие на животновъдството 2007-2009 г.“. Доц. Попова е член на Редколегиите на сборници от научни конференции с международно участие 2003-2005 г.; Председател и член на организационните комитети на научни конференции на СУБ-Стара Загора от 2003 до 2009 г. Участва в 5 Научни журита за присъждане на академична длъжност „Доцент“ и 1 Научно жури за присъждане на ОНС „Доктор“. Многократно е била назначавана за рецензент на научни проекти и отчети на научни проекти в ССА и Тракийския университет. Участвала е в 3 комисии за провеждане на изпити за редовни докторанти и за докторантски минимуми.

Доц. д-р Попова извършва значителна по обем преподавателска работа. Разработва програми и извежда лекционни курсове в обем от 1500 часа в рамките на проектите „Създаване на център за обучение на възрастни по животновъдство“ към ССА; по проект „Обучение на фермери-животновъди“; по проект по Мярка 111 „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания“; по проект на МОН и ОПРЧР „Подкрепа за развитие на докторанти и постдокторанти, специализанти и млади учени“, „Насърчаване и повишаване на научния потенциал в приоритетни области на животновъдството и поливното земеделие“; по проект по програмата ФАР, съгласно договор за безвъзмездна помощ 2005/2017 на община Симеоновград; по проект „Студентски практики в реалните условия на

аграрното производство 2013-2014 г.“ и по проект „Студентски практики 2014-2015“ – ментор на 63 студенти.

Доц. д-р Йовка Попова е научен ръководител на двама докторанти, единият от които е успешно защитил дисертационен труд за ОНС „Доктор“, а вторият е зачислен в докторантура.

Чрез своята значителна по обем и разнообразна по съдържание научноизследователска и публикационна активност, отразена в документите по конкурса, доц. д-р Йовка Попова прави редица важни за животновъдната наука и практика приноси.

› Извършени са изследвания за установяване на икономическата ефективност от отглеждането на говеда и овце от различни продуктивни направления в полупланинските и планински райони на страната. Въз основа на получените резултати са направени съответните изводи и отправени препоръки към практиката – ***принос с научно и практическо значение.***

› Въз основа на задълбочени анализи на млечната продуктивност и коагулационната способност на млякото при говеда, биволи, овце и кози, е установен генетичния полиморфизъм на млечните протеини и връзката му с биологичните и технологичните качества на млякото. Въз основа на получените резултати се препоръчва извършването на подобни проучвания на млякото при генетичния фонд в млечното животновъдство и въвеждането на коагулационната способност на млякото като селекционен признак, който е пряко свързан с икономическата ефективност на производството и преработката на млякото – ***оригинален принос с научно и практическо значение.***

› Проучени и установени са икономическите тегла на признаците на млечната продуктивност при крави от породата Холщайн в България и месодайната продуктивност при Кафявото говедо. Получените резултати дават информация за относителното тежест и икономическо значение на тези признаци, даваща възможност за по-добро и точно дефиниране на развъдната цел при бъдещата селекционна работа с тези породи – ***оригинален принос с научно и практическо значение.***

Извършени са задълбочени изследвания по отношение на адаптационните способности, продуктивните признаци и икономическата ефективност от отглеждането на интродуцираната специализирана месодайна порода Мутон Шароле. Получените резултати са основание авторите да препоръчат нейното развъждане и отглеждане у нас както чистопородно, така и чрез кръстосване, с оглед получаване на

висококачествено агнешко и шилешко месо – ***оригинален принос с научно и практическо значение.***

› Проучено е влиянието на пробиотика „Zoovit“ като добавка в дажбите на телета и агнета. Установено е положително въздействие върху среднодневния прираст, здравния статус и биохимичните показатели на кръвта на животните. Въз основа на получените резултати са направени препоръки към практиката – ***принос с научно и приложно значение.***

› Въз основа на редица експерименти са проучени комбинативните способности на БКГ и Холщайн –фризийското говедо при кръстосване със специализирани породи за месо – Лимузин, Херефорд, Салерс и Шароле. Получените резултати по отношение на месната продуктивност и биологичната ефективност, индексите за хетерозис както и икономическа ефективност са показателни за наличие на висока комбинативна способност на двете широко разпространени български породи при кръстосването им със специализирани месодайни породи – ***принос с научно и практическо значение.***

› Извършени са значителен брой изследвания за проучване на репродуктивните признаци при овце. Прилагани са както стандартни, така и иновационни подходи за управление на стреса, включващи и хормонални и нехормонални методи, като е установена и тяхната икономическа ефективност. Получените резултати дават отговор на редица практически въпроси, свързани с възможностите за запложданe на овцете в анестрален период, повишаването на плодовитостта и икономическата ефективност на овцевъдното производство – ***принос с научен и приложен характер.***

› Проведени са множество експерименти за установяване на угоителните и месодайни качества на агнета от породите Тракийска тънкорунна, Ил дьо Франс, Старозагорска местна и кръстоски на Тракийската тънкорунна с Австралийски меринос. Получените резултати са използвани и за извършване на икономическа оценка на ефективността от угояването на проучваните породи и кръстоски, както и за насочване на развъдната политика по отношение на тяхното бъдещо приложение – ***принос с научно и приложно значение.***

› Проучени са основните продуктивни показатели и икономическата ефективност от отглеждането на овце от породите Каракачанска, Медночервена шуменска и Карнобатска. Получените резултати имат висока степен на значимост по отношение на тяхната продуктивна и икономическа характеристика, предвид формирането на бъдещата

развъдна политика в овцевъдството – ***принос с научно и практическо значение.***

› Извършени са задълбочени изследвания за установяване на фенотипните зависимости между екстериорните измерения, оценката на телесното състояние (ОТС) и нивата на продуктивните показатели при овце и млади разплодни животни от Тракийската тънкорунна порода. Получена е ценна информация, която е от значение за правилното организиране на мениджмънта и селекционната дейност в породата – ***принос с научно и практическо значение.***

› С участието на доц. Попова са разработени две селекционни програми. Селекционна програма на Синтетична популация българска млечна за нуждите на Сдружение за отглеждане на млечни овце в с. Пирне, Бургаска област и Развъдна и селекционна програма на породата Мутон Шароле за нуждите на Сдружение с нестопанска цел – „Развъдна организация Мутон Шароле – България“ – гр. Кърджали – ***оригинален принос с научно и практическо значение.***

Със своята научна, проектна и приложна дейност доц. д-р Йовка Попова прави още твърде много приноси за животновъдната наука и практика, които не биха могли да бъдат описани в пълен размер във формата на една рецензия.

Заключение:

Анализирайки представените материали по конкурса, съобразно изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение в ССА и процедурните правила за условията и реда за заемане на академичната длъжност „Професор”, давам висока положителна оценка, по съвкупност, за цялостната научноизследователска, учебна, проектна, популяризаторска, експериментална и приложна дейност на доц. д-р Йовка Митева Попова. Предлагам на членовете на почитаемото Научното жури да дадат положителна оценка и да предложат на Научния съвет на Земеделски институт – гр. Стара Загора, при Селскостопанска академия, да избере доц. д-р Йовка Митева Попова на академичната длъжност „Професор” по професионално направление, 6.3. „Животновъдство” и научна специалност „Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването”.

Рецензент: .....

/проф. дсн Радослав Славов/